

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXIX. — Wydana i rozesłana dnia 13. kwietnia 1911.

Treść: (13 64— 67.) 64. Układ międzynarodowy, dotyczący zakazu pracy nocnej kobiet, zatrudnionych w przemyśle. — 65. Ustawa, dotycząca zakazu pracy nocnej kobiet w przedsiębiorstwach przemysłowych. — 66. Obwieszczenie, dotyczące świadectw kobiecej szkoły przemysłowej dla szycia bielizny i krawiectwa w Prachatykach. — 67. Cesarskie rozporządzenie, dotyczące używania częściowych zapisów długu pożyczki w kwocie 10 milionów koron, która ma być zaciągnięta przez Księstwo Krainy, do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych.

64.

Układ międzynarodowy z dnia 26. września 1906,**dotyczący zakazu pracy nocnej kobiet, zatrudnionych w przemyśle.**

(Zawarty w Bernie dnia 26. września 1906; ratyfikowany przez Jego Cesarską i Królewską Apostolską Mość w Wiedniu dnia 29. grudnia 1908; dokument ratyfikacyjny złożono w Radzie związkowej szwajcarskiej dnia 30. grudnia 1908.)

Nos Franciscus Josephus Primus,
divina favente clementia
Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae
Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis quorum interest tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Plenipotentariis Nostris atque illis plurium regiminum conventio de vetando in industriis labore feminarum nocturno, die vigesimo sexto mensis Septembris anni millesimi nongentesimi sexti, Bernae inita et signata fuit, tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

Convention internationale

sur

l'interdiction du travail de nuit des femmes employées dans l'industrie.

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse; Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc., et Roi Apostolique de Hongrie; Sa Majesté le Roi des Belges; Sa Majesté le Roi de Danemark; Sa Majesté le Roi d'Espagne; le Président de la République Française; Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande et des Possessions Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes; Sa Majesté le Roi d'Italie; Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg, Duc de Nassau; Sa Majesté la Reine des Pays-Bas; Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves, etc.; Sa Majesté le Roi de Suède; le Conseil Fédéral Suisse,

Désirant faciliter le développement de la protection ouvrière par l'adoption de dispositions communes,

Ont résolu de conclure à cet effet une convention concernant le travail de nuit des femmes employées dans l'industrie, et ont nommé pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse:

Son Excellence M. Alfred de Bülow, Son Chambellan et Conseiller intime actuel, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire à Berne;

M. Caspar, Directeur à l'Office de l'Intérieur de l'Empire,

M. Frick, Conseiller intime supérieur de Gouvernement et Conseiller rapporteur au Ministère prussien du Commerce et de l'Industrie,

M. Eckardt, Conseiller de légation actuel et Conseiller rapporteur à l'Office des Affaires étrangères de l'Empire;

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc., et Roi Apostolique de Hongrie:

Pour l'Autriche et pour la Hongrie:

Son Excellence M. le Baron Heidler de Egeregg et Syrgenstein, Son Conseiller intime

(Przekład.)

Układ międzynarodowy,

dotyczący

zakazu pracy nocnej kobiet, zatrudnionych w przemyśle.

Najjaśniejszy Cesarz niemiecki, Król pruski: Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier; Najjaśniejszy Król Belgów; Najjaśniejszy Król duński: Najjaśniejszy Król hiszpański; Prezydent Rzeczypospolitej francuskiej; Najjaśniejszy Król zjednoczonego królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii oraz brytańskich posiadłości zamorskich, Cesarz indyjski; Najjaśniejszy Król włoski; Jego Królewska Wysokość Wielki Książę Luksemburski, Książę nassauski; Najjaśniejsza Królowa niderlandzka; Najjaśniejszy Król Portugalii i Algarbii itd.; Najjaśniejszy Król szwedzki; Rada związkowa szwajcarska.

pragnąc ułatwić rozwój ochrony robotników przez przyjęcie wspólnych przepisów,

postanowili zawrzeć w tym celu układ co do pracy nocnej kobiet, zatrudnionych w przemyśle, i zamianowali swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy Cesarz niemiecki, Król pruski:

Jego Ekscellencję pana Alfreda v. Bülow, Swego podkomorzego i rzeczywistego tajnego radcę, nadzwyczajnego posła i upoważnionego ministra w Bernie;

pana Caspara, dyrektora w Urzędzie państwowym spraw wewnętrznych,

pana Fricka, tajnego starszego radcę rządowego i radcę referującego w pruskim Ministerstwie handlu i przemysłu,

pana Eckardta, rzeczywistego radcę legacyjnego i radcę referującego w Urzędzie spraw wewnętrznych;

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier:

Za Austrię i Węgry:

Jego Ekscellencję barona Heidlera von Egeregg i Syrgenstein, Swego rzeczywistego

actuel, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire à Berne;

Pour l'Autriche:

M. le Dr. Franz Müller, Conseiller ministériel au Ministère I. R. du Commerce;

Pour la Hongrie:

M. Nicolas Gerster, Inspecteur supérieur d'industrie Royal hongrois;

Sa Majesté le Roi des Belges:

Son Excellence M. Maurice Michotte de Welle, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire à Berne,

M. Jean Dubois, Directeur général de l'Office du Travail au Ministère de l'Industrie et du Travail;

Sa Majesté le Roi de Danemark:

M. Henrik Vedel, Chef de bureau au Ministère de l'Intérieur;

Sa Majesté le Roi d'Espagne:

M. Bernardo Alméida y Herreros, Chargé d'Affaires à Berne;

Le Président de la République Française:

Son Excellence M. Paul Révoil, Ambassadeur à Berne,

M. Arthur Fontaine, Directeur du Travail au Ministère du Commerce, de l'Industrie et du Travail;

Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande et des Possessions Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes:

M. Herbert Samuel, Membre du Parlement, Sous-Secrétaire d'État parlementaire au Ministère de l'Intérieur,

M. Malcolm Delevingne, du Ministère de l'Intérieur;

Sa Majesté le Roi d'Italie:

Son Excellence M. le Comte Roberto Magliano di Villar San Marco, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire à Berne,

M. le Prof. Giovanni Montemartini, Directeur de l'Office du Travail près le Ministère Royal de l'Agriculture et du Commerce;

tajnego radcę, nadzwyczajnego posła i upęnomocnionego ministra w Bernie;

Za Austryę:

pana Dra Franciszka Müllera, radcę ministeryalnego w c. k. Ministerstwie handlu;

Za Węgry:

pana Mikołaja Gerstera, królewsko-węgierskiego starszego inspektora przemysłowego;

Najjaśniejszy Król Belgów:

Jego Ekscellencyę pana Maurycego Michotte de Welle, nadzwyczajnego posła i upęnomocnionego ministra w Bernie,

pana Jana Dubois, generalnego dyrektora urzędu pracy w Ministerstwie przemysłu i pracy;

Najjaśniejszy Król duński:

pana Henryka Vedel, szefa biura w Ministerstwie spraw wewnętrznych;

Najjaśniejszy Król hiszpański:

pana Bernarda Alméida y Herreros, ajenta dyplomatycznego w Bernie;

Prezydent Rzeczypospolitej francuskiej:

Jego Ekscellencyę pana Pawła Révoil, ambasadora w Bernie,

pana Artura Fontaine, dyrektora oddziału pracy w Ministerstwie handlu, przemysłu i robót;

Najjaśniejszy Król zjednoczonego królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandyi oraz brytańskich posiadłości zamorskich, Cesarz indyjski:

pana Norberta Samuela, członka parlamentu, parlamentarnego podsekretarza stanu w Ministerstwie spraw wewnętrznych,

pana Malcolma Delevingne, z Ministerstwa spraw wewnętrznych;

Najjaśniejszy Król włoski:

Jego Ekscellencyę hrabiego Roberta Magliano di Villar San Marco, nadzwyczajnego posła i upęnomocnionego ministra w Bernie,

profesora Jana Montemartini, dyrektora urzędu pracy przy królewskim Ministerstwie rolnictwa i handlu;

Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg, Duc de Nassau:

M. Henri Neuman, Conseiller d'État;

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas:

M. le Comte de Rechteren Limpurg Almelo, Son Chambellan, Ministre-Résident à Berne,

M. le Dr. L. H. W. Regout, Membre de la Première Chambre des États-Généraux;

Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves, etc.:

Son Excellence M. Alberto d'Oliveira, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire à Berne;

Sa Majesté le Roi de Suède:

M. Alfred de Lagerheim, ancien Ministre des Affaires étrangères, Directeur général et Chef du Collège Royal du Commerce;

Le Conseil Fédéral Suisse:

M. Émile Frey, ancien Conseiller fédéral,

M. le Dr. Franz Kaufmann, Chef de la Division de l'Industrie au Département fédéral du Commerce, de l'Industrie et de l'Agriculture,

M. Adrien Lachenal, ancien Conseiller fédéral, Député au Conseil des États,

M. Joseph Schobinger, Conseiller national,

M. Henri Scherrer, Conseiller national,

M. John Syz, Président de l'Association suisse des filateurs, tisserands et retordeurs,

Lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, ont successivement discuté et adopté les dispositions suivantes:

Article premier.

Le travail industriel de nuit sera interdit à toutes les femmes, sans distinction d'âge, sous réserve des exceptions prévues ci-après.

La présente Convention s'applique à toutes les entreprises industrielles où sont employés plus de dix ouvriers et ouvrières; elle ne s'applique en aucun cas aux entreprises où ne sont employés que les membres de la famille.

A chacun des États contractants incombe le soin de définir ce qu'il faut entendre par entreprises industrielles. Parmi celles-ci seront en tout cas comprises les mines et carrières, ainsi que les industries de fabrication et de transformation des

Jego Królewska Wysokość Wielki Książę luksemburski, Książę nassauski:

pana Henryka Neumana, radcę stanu;

Najjaśniejsza Królowa niderlandzka:

hrabiego von Rechteren Limpurg Almelo, Swego podkomorzego, ministra-rezydenta w Bernie,

pana Dra L. H. W. Regout, członka pierwszej izby Stanów generalnych;

Najjaśniejszy Król Portugalii i Algarbii itd.:

Jego Ekscellencyę pana Alberta d'Oliveira, nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego ministra w Bernie;

Najjaśniejszy Król szwedzki:

paną Alfreda von Lagerheim, byłego Ministra spraw zewnętrznych, generalnego dyrektora i szefa królewskiego Kollegium handlowego;

Rada związkowa szwajcarska:

pana Emila Freya, dawnego członka Rady związkowej,

pana Dra Franciszka Kaufmanna, szefa oddziału przemysłowego w związkowym departamencie handlu, przemysłu i rolnictwa,

pana Adryana Lachenala, dawnego członka Rady związkowej, członka Rady stanów,

pana Józefa Schobingera, członka Rady narodowej,

pana Henryka Scherrera, członka Rady narodowej,

pana Jana Syza, prezydenta szwajcarskiego Stowarzyszenia przedsiębiorców, tkaczy i nitkarzy,

którzy po wzajemnem udzieleniu sobie pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, obradowali nad następującymi postanowieniami i przyjęli je:

Artykuł 1.

Przemysłowa praca nocna kobiet ma być zakazana bez względu na wiek z zastrzeżeniem następujących wyjątków.

Układ niniejszy odnosi się do wszystkich przedsiębiorstw przemysłowych, zatrudniających więcej jak dziesięciu robotników i robotnic. Nie ma on zastosowania do zakładów, w których pracują tylko członkowie rodziny.

Każde z Państw kontraktujących ma obowiązek ustalenia, co należy uważać za przedsiębiorstwo przemysłowe. W każdym jednak razie należy do przedsiębiorstw takich zaliczyć kopalnie i kamieniołomy oraz obrabianie i przerabianie przedmiotów;

matières; la législation nationale précisera sur ce dernier point la limite entre l'industrie, d'une part, l'agriculture et le commerce, d'autre part.

Article 2.

Le repos de nuit visé à l'article précédent aura une durée minimum de onze heures consécutives; dans ces onze heures, quelle que soit la législation de chaque État, devra être compris l'intervalle de dix heures du soir à cinq heures du matin.

Toutefois, dans les États où le travail de nuit des femmes adultes employées dans l'industrie n'est pas encore réglementé, la durée du repos ininterrompu pourra, à titre transitoire et pour une période de trois ans au plus, être limitée à dix heures.

Article 3.

L'interdiction du travail de nuit pourra être levée:

1° en cas de force majeure, lorsque dans une entreprise se produit une interruption d'exploitation impossible à prévoir et n'ayant pas un caractère périodique;

2° dans le cas où le travail s'applique soit à des matières premières, soit à des matières en élaboration, qui seraient susceptibles d'altération très rapide, lorsque cela est nécessaire pour sauver ces matières d'une perte inévitable.

Article 4.

Dans les industries soumises à l'influence des saisons, et en cas de circonstances exceptionnelles pour toute entreprise, la durée du repos ininterrompu de nuit pourra être réduite à dix heures, soixante jours par an.

Article 5.

A chacun des États contractants incombe le soin de prendre les mesures administratives qui seraient nécessaires pour assurer sur son territoire la stricte exécution des dispositions de la présente Convention.

Les Gouvernements se communiqueront par la voie diplomatique les lois et règlements sur la matière de la présente Convention qui sont ou seront en vigueur dans leurs pays, ainsi que les rapports périodiques concernant l'application de ces lois et règlements.

Article 6.

Les dispositions de la présente Convention ne seront applicables à une colonie, possession ou

ustawodawstwo każdego państwa powinno przytem oznaczyć granice pomiędzy przemysłem z jednej strony, a handlem i rolnictwem z drugiej strony.

Artykuł 2.

Spoczynek nocny, przewidziany w artykule poprzedzającym, będzie trwał co najmniej jedenaście godzin następujących po sobie. We wszystkich państwach ma w tych jedenastu godzinach mieścić się czas od godziny 10. wieczór do godziny 5. rano.

W tych jednak państwach, w których praca nocna dorosłych robotnic przemysłowych nie jest obecnie uregulowana, można ograniczyć czas nieprzerwanego spoczynku nocnego w ciągu najwyżej trzechletniego okresu przejściowego na dziesięć godzin.

Artykuł 3.

Zakaz pracy nocnej będzie mógł być uchylony:

1. w razie przerwy w ruchu, niedającej się z góry przewidzieć i niepowtarzającej się peryodycznie, którą należy odnieść do siły wyższej;

2. przy przerabianiu surowców lub obrabianiu materiałów, ulegających nader szybkiemu zepsuciu, jeżeli to okazuje się potrzebne dla zapobieżenia nieuniknionej w przeciwnym wypadku stracie tych przedmiotów.

Artykuł 4.

W przemysłach, podlegających wpływowi pory roku (przemysłach sezonowych), a wśród warunków nadzwyczajnych we wszystkich przedsiębiorstwach można skrócić czas nieprzerwanego spoczynku nocnego w sześćdziesięciu dniach w roku aż do dziesięciu godzin.

Artykuł 5.

Każde z Państw kontraktujących ma obowiązek wydania zarządzeń administracyjnych, które okażą się potrzebne dla zapewnienia na jego obszarze ścisłego wykonania postanowień niniejszego układu.

Rządy komunikują sobie wzajemnie drogą dyplomatyczną ustawy i postanowienia wykonawcze, odnoszące się do przedmiotu niniejszego układu, które wydano lub które będą wydane w ich kraju, a również peryodyczne sprawozdania o przeprowadzeniu tych ustaw i rozporządzeń.

Artykuł 6.

Przepisy niniejsze mogą być stosowane do kolonii, posiadłości lub obszaru protegowanego tylko

protectorat que dans le cas où une notification à cet effet serait donnée en son nom au Conseil fédéral suisse par le Gouvernement métopolitain.

Celui-ci, en notifiant l'adhésion d'une colonie, possession ou protectorat, pourra déclarer que la Convention ne s'appliquera pas à telles catégories de travaux indigènes dont la surveillance serait impossible.

Article 7.

Dans les États hors d'Europe, ainsi que dans les colonies, possessions ou protectorats, lorsque le climat ou la condition des populations indigènes l'exigeront, la durée du repos ininterrompu de nuit pourra être inférieure aux minima fixés par la présente Convention, à la condition que des repos compensateurs soient accordés pendant le jour.

Article 8.

La présente Convention sera ratifiée et les ratifications en seront déposées le 31 décembre 1908 au plus tard auprès du Conseil fédéral suisse.

Il sera dressé de ce dépôt un procès-verbal, dont une copie, certifiée conforme, sera remise par la voie diplomatique à chacun des États contractants.

La présente Convention entrera en vigueur deux ans après la clôture du procès-verbal de dépôt.

Le délai de mise en vigueur est porté de deux à dix ans:

1° pour les fabriques de sucre brut de betterave;

2° pour le peignage et la filature de la laine;

3° pour les travaux au jour des exploitations minières, lorsque ces travaux sont arrêtés annuellement, quatre mois au moins, par des influences climatiques.

Article 9.

Les États non-signataires de la présente Convention sont admis à déclarer leur adhésion par un acte adressé au Conseil fédéral suisse, qui le fera connaître à chacun des autres États contractants.

Article 10.

Les délais prévus par l'article 8 pour la mise en vigueur de la présente Convention partiront,

w tym razie, jeżeli rząd kraju macierzystego prześle w ich imieniu odnośne uwiadomienie Radzie związkowej szwajcarskiej.

Donosząc o przystąpieniu kolonii, posiadłości lub obszaru protegowanego, może rząd ten oznajmić zarazem, iż układ nie odnosi się do takich robót swojskich, przy których nadzorowanie byłoby nie- możebne.

Artykuł 7.

Jeżeli w państwach pozaeuropejskich tudzież w koloniach, posiadłościach lub obszarach protegowanych warunki klimatyczne albo zwyczaję krajowców tego wymagają, może czas nieprzerwanego spoczynku nocnego być krótszy od wymiaru minimalnego, ustanowionego w niniejszym układzie, pod warunkiem, iż przyzna się w ciągu dnia wyrównawcze przerwy dla spoczynku.

Artykuł 8.

Układ niniejszy ma być ratyfikowany, a dokumenty ratyfikacyjne powinny być złożone najdalej do dnia 31. grudnia 1908 w Radzie związkowej szwajcarskiej.

Co do złożenia ich sporządzi się protokół i doręczy uwierzytelniony odpis protokołu tego drogą dyplomatyczną każdemu z Państw kontraktujących.

Układ niniejszy wchodzi w życie w dwa lata po zamknięciu protokołu co do wszystkich złożzeń.

Termin wejścia w życie przedłuża się z dwóch lat na dziesięć lat:

1. co do fabryk, wyrabiających cukier surowy z buraków;

2. co do czesalni i przedziałni wełny owczej;

3. co do robót na powierzchni w kopalniach, o ile roboty te musi się wskutek warunków klimatycznych zastanawiać co najmniej na przeciąg czterech miesięcy w roku.

Artykuł 9.

Państwa, które nie podpisały układu niniejszego, mogą oświadczyć swe przystąpienie drogą aktu, wystosowanego do Rady związkowej szwajcarskiej, która zawiadomi o tem każde z Państw kontraktujących.

Artykuł 10.

Terminy co do wejścia układu w życie, przewidziane w artykule 8., obowiązują dla Państw,

pour les États non-signataires, ainsi que pour les colonies, possessions ou protectorats, de la date de leur adhésion.

Article 11.

La présente Convention ne pourra pas être dénoncée soit par les États signataires, soit par les États, colonies, possessions ou protectorats qui adhèreraient ultérieurement, avant l'expiration d'un délai de douze ans à partir de la clôture du procès-verbal de dépôt des ratifications.

Elle pourra ensuite être dénoncée d'année en année.

La dénonciation n'aura d'effet qu'un an après qu'elle aura été adressée par écrit au Conseil fédéral suisse par le Gouvernement intéressé, ou, s'il s'agit d'une colonie, possession ou protectorat, par le Gouvernement métropolitain; le Conseil fédéral la communiquera immédiatement au Gouvernement de chacun des autres États contractants.

La dénonciation n'aura d'effet qu'à l'égard de l'État, colonie, possession ou protectorat au nom de qui elle aura été adressée.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires ont signé la présente Convention.

Fait à Berne, le vingt-six septembre mil neuf cent six, en un seul exemplaire, qui demeurera déposé aux archives de la Confédération suisse et dont une copie, certifiée conforme, sera remise par la voie diplomatique à chacun des États contractants.

Pour l'Allemagne:

(l. s.) **v. Bülow.**
(l. s.) **Caspar.**
(l. s.) **Frick.**
(l. s.) **Eckardt.**

Pour l'Autriche et pour la Hongrie:

(l. s.) Baron **Heidler-Egeregg,**
Ministre d'Autriche-
Hongrie à Berne.

Pour l'Autriche:

(l. s.) **Müller.**

Pour la Hongrie:

(l. s.) **Nicolas Gerster.**

które nie podpisały układu, jak również dla kolonii, posiadłości lub obszarów protegowanych dopiero od chwili ich przystąpienia.

Artykuł 11.

Państwa podpisane jak również państwa, kolonie, posiadłości lub obszary protegowane, które przystąpią do układu później, nie mogą wypowiedzieć go wcześniej jak po upływie dwunastu lat od zamknięcia protokołów co do ratyfikacji.

Po tym czasie można wypowiedzieć układ z roku na rok.

Wypowiedzenie wchodzi w życie w rok od chwili, w której odnośny rząd albo, jeżeli chodzi o kolonię, posiadłość lub obszar protegowany, rząd kraju macierzystego wniósł je na piśmie do Rady związkowej szwajcarskiej; Rada związkowa szwajcarska zawiadomi o niem zaraz rządy innych Państw kontraktujących.

Wypowiedzenie nabywa mocy prawnej jedynie odnośnie do tego państwa, tej kolonii, posiadłości lub tego obszaru protegowanego, w których imieniu je wniesiono.

W dowód tego podpisali pełnomocnicy układ niniejszy.

Wygotowano w Bernie, dnia 26. września 1906, w jednym jedynym egzemplarzu, który będzie złożony w archiwach Związku szwajcarskiego, a którego uwierzytelniony odpis udzieli się drogą dyplomatyczną każdemu z Państw kontraktujących.

Za Niemcy:

(L. S.) **v. Bülow.**
(L. S.) **Caspar.**
(L. S.) **Frick.**
(L. S.) **Eckardt.**

Za Austryę i Węgry:

(L. S.) Baron **Heidler-Egeregg,**
Minister austriacko-
węgierski w Bernie.

Za Austryę:

(L. S.) **Müller.**

Za Węgry:

(L. S.) **Mikołaj Gerster.**

Pour la Belgique:

(l. s.) **M. Michotte de Welle.**
(l. s.) **J. Dubois.**

Pour le Danemark:

(l. s.) **H. Vedel.**

Sous réserve de la déclaration, faite en séance plénière de la Conférence le 26 septembre 1906 quant à l'article 8.

Pour l'Espagne:

(l. s.) **Bernardo Alméida y Herreros.**

Pour la France:

(l. s.) **Révoil.**
Arthur Fontaine.

Pour la Grande-Bretagne:

(l. s.) **Herbert Samuel.**
(l. s.) **Malcolm Delevingne.**

Pour l'Italie:

(l. s.) **R. Magliano.**
(l. s.) **G. Montemartini.**

Pour le Luxembourg:

(l. s.) **H. Neuman.**

Pour les Pays-Bas:

(l. s.) **Rechteren.**
L. H. W. Regout.

Pour le Portugal:

(l. s.) **Alberto d'Oliveira.**

Pour la Suède:

(l. s.) **Alfr. Lagerheim.**

Pour la Suisse:

(l. s.) **Émile Frey.**
F. Kaufmann.
A. Lachenal.
Schobinger.
H. Scherrer.
John Syz.

Za Belgię:

(L. S.) **M. Michotte de Welle.**
(L. S.) **J. Dubois.**

Za Danię:

(L. S.) **H. Vedel.**

Z zastrzeżeniem, oznajmionem na posiedzeniu plénarnem konferencji z dnia 26. września 1906 co do artykułu 8.

Za Hiszpanię:

(L. S.) **Bernardo Alméida y Herreros.**

Za Francję:

(L. S.) **Révoil.**
Artur Fontaine.

Za Wielką Brytanię:

(L. S.) **Herbert Samuel.**
(L. S.) **Malcolm Delevingne.**

Za Włochy:

(L. S.) **R. Magliano.**
(L. S.) **G. Montemartini.**

Za Luksemburg:

(L. S.) **H. Neuman.**

Za Niderlandy:

(L. S.) **Rechteren.**
L. H. W. Regout.

Za Portugalję:

(L. S.) **Alberto d'Oliveira.**

Za Szwecję:

(L. S.) **Alfr. Lagerheim.**

Za Szwajcaryę:

(L. S.) **Emil Frey.**
F. Kaufmann.
A. Lachenal.
Schobinger.
H. Scherrer.
John Syz.

Nos visis et perpensis conventionis huius articulis, illos omnes et singulos ratos hisce confirmatosque habere profiteamur ac declaramus Verbo Nostro promittentes, Nos omnia quae in illis continentur, fideliter executioni mandatueros esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur Viennae die vigesimo nono mensis Decembris anno Domini millesimo nongentesimo octavo, Regnorum Nostrorum sexagesimo primo.

Franciscus Josephus m. p.

Aloisius liber baro ab Aehrenthal m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesariae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Joannes a Mihalovich m. p.

Caes. et reg. caput sectionis.

Powyższy układ ogłasza się niniejszem po uzyskaniu zgody obu Izb Rady państwa z tym dodatkiem, iż wszystkie państwa kontraktujące z wyjątkiem Danii i Hiszpanii ratyfikowały układ lub przystąpiły do niego do dnia 14. stycznia 1910 i że na podstawie porozumienia się, doszłego do skutku między tymi państwami i udzielonego do wiadomości c. i k. Ministerstwa spraw zewnętrznych okólnikiem Rady związkowej szwajcarskiej z dnia 25. lipca 1910, należy liczyć terminy, ustanowione w artykułach 8. i 11. co do wejścia układu w życie i jego czasu trwania, od dnia 14. stycznia 1910.

Wiedeń, dnia 1. lutego 1911.

Bienert hr.

Weiskirchner hr.

Marek hr.

65.

Ustawa z dnia 21. lutego 1911,

dotycząca zakazu pracy nocnej kobiet w przedsiębiorstwach przemysłowych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

§ 1.

W przedsiębiorstwach przemysłowych, w których zajętych jest więcej jak dziesięć osób pracujących, nie wolno zatrudniać kobiet i dziewcząt bez względu na wiek w porze nocnej, to jest w czasie między godziną 8. wieczór a godziną 5. rano, z zastrzeżeniem wyjątków, ustanowionych w dalszym ciągu. Spoczynek nocny dla wszystkich wymienionych osób ma wynosić najmniej jedenaście godzin po sobie następujących.

Jeżeli w przedsiębiorstwach, określonych w ustępie pierwszym, jest zaprowadzona ośmiodzinna szczyta robocza, wówczas można prze-

łożyć początek nieprzerwanego jedenastogodzinnego spoczynku nocnego tych robotnic, które ukończyły już 16. rok życia, aż do godziny 10. wieczór.

§ 2.

Za przedsiębiorstwa przemysłowe w myśl ustawy niniejszej należy uważać wszystkie zakłady, w których sposobem przemysłowym wytwarza się przedmioty obrotu albo obrabia i przerabia materię, oraz także przedsiębiorstwa budowlane z wyjątkiem jednak przedsiębiorstw pierwotnej produkcji rolniczej i lasowej tudzież kopalń minerałów zastrzeżonych; dla tych ostatnich uregułuje się stosunki te osobną ustawą.

Przemysłu gospodniego i szynkarskiego nie należy uważać za przedsiębiorstwa przemysłowe w myśl ustawy niniejszej.

Minister handlu jest upoważniony do ustalenia w porozumieniu z Ministrem rolnictwa drogą rozporządzenia dokładnych granic między przemysłem z jednej strony a pierwotną produkcją rolniczą i lasową z drugiej strony.

§ 3.

W przypadku przerw w ruchu, niedających się z góry przewidzieć i niepowtarzających się peryodycznie, które należy odnieść do siły wyższej jako następstwa klęsk elementarnych lub wypadków nieszczęśliwych, można odstąpić od postanowień § 1. co do tych robotnic, które ukończyły już 18. rok życia. O rozpoczęciu się potrzebnego w danym razie zatrudnienia takich robotnic w porze nocnej należy bezzwłocznie donieść właściwej władzy politycznej I. instancyi. Jeżeli czas trwania zatrudnienia takiego ma przekraczać 8 dni, potrzebne jest do tego pozwolenie władzy politycznej I. instancyi, które jednak może być udzielone jedynie aż do maksymalnego wymiaru 4 tygodni.

§ 4.

Po wystuchaniu izb handlowych i przemysłowych może Minister handlu oznaczyć drogą rozporządzenia te kategorie przedsiębiorstw przemysłowych, w których przy przerabianiu surowców lub przy obrabianiu materii, ulegających nader szybkiemu zepsuciu, postanowienia § 1. nie mają obowiązywać dla kobiet, które przekroczyły 18. rok życia, jeżeli to okazuje się konieczne dla zapobieżenia nieuniknionej w przeciwnym wypadku stracie wspomnianych materii.

§ 5.

Czas trwania nieprzerwanego spoczynku nocnego, ustanowionego w § 1., można w działach przemysłu, podlegających wpływowi pór roku (w przemysłach sezonowych), i w razie zaistnienia stosunków niezwykłych skrócić we wszystkich przedsiębiorstwach, podpadających pod ustawę niniejszą, najwyżej w 40 dniach w roku do dziesięciu godzin i przełożyć początek tego spoczynku dla robotnic, które przekroczyły 18. rok życia, aż do godziny 10. wieczór. Jeżeli ma się zamiar korzystać z upoważnienia tego dłużej, aniżeli przez trzy dni po sobie następujące, wówczas potrzebne jest do tego zezwolenie władzy politycznej I. instancyi. W innych wypadkach należy jedynie uczynić zgłoszenie u władzy tej.

§ 6.

Przepisy ordynacyi przemysłowej, dotyczące czasu trwania pracy i pracy nocnej pomocników przemysłowych, doznają wskutek postanowień ustawy niniejszej jedynie o tyle zmiany, o ile ustawa ta zaprowadza dalej idące ograniczenia co do zatrudniania pomocnic.

§ 7.

Każde przekroczenie przepisów ustawy tej ma być karane tak jak przekroczenie ordynacyi przemysłowej według przepisów, obowiązujących dla tej ordynacyi, a odnośne postanowienia ordynacyi przemysłowej mają mieć zastosowanie także co do właściwości władz i co do postępowania, które należy zachować.

§ 8.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w dniu 1. sierpnia 1911.

Wyjątek od wypowiedzianego w § 96. b ustawy z dnia 8. marca 1885. Dz. u. p. Nr. 22, zakazu używania osób płci żeńskiej do pracy nocnej, dozwolony dla fabryk cukru surowego rozporządzeniem Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych z dnia 27. maja 1885. Dz. u. p. Nr. 86, w punkcie 7., pozostaje w mocy do końca r. 1914.

§ 9.

Wykonanie ustawy tej poruczam Memu Ministrowi handlu w porozumieniu z Moimi innymi interesowanymi Ministrami.

Budapeszt, dnia 21. lutego 1911.

Franciszek Józef wkr.

Bienerth wkr.

Weiskirchner wkr.

Widmann wkr.

66.

Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych z dnia 23. marca 1911, dotyczące świadectw kobiecej szkoły przemysłowej dla szycia bielizny i krawiectwa w Prachatycach.

Na zasadzie § 14. d, ustępu 3. ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, względnie rozporządzenia Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty z dnia 26. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 180, przyjmuje się kobiecą szkołę przemysłową dla szycia bielizny i krawiectwa w Prachatycach do spisu tych przemysłowych zakładów naukowych, których świadectwa zastępują przy zgłaszaniu przez kobiety przemysłu krawieckiego, ograniczonego do sukien damskich i dziecięcych, dowód prawidłowego ukończenia nauki.

Weiskirchner wkr.

Marek wkr.

67.**Cesarskie rozporządzenie z dnia
11. kwietnia 1911,**

**dotyczące używania częściowych zapisów długu
pożyczki w kwocie 10 milionów koron, która ma
być zaciągnięta przez Księstwo Krainy, do korzyst-
nego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilar-
nych i tym podobnych.**

Na zasadzie § 14. ustawy zasadniczej z dnia
21. grudnia 1867, Dz. u. p. Nr. 141, postanawiam,
co następuje:

§ 1.

Częściowych zapisów długu pożyczki w kwocie
imiennej 10 milionów koron, którą kraj Kraina
ma zaciągnąć na podstawie uchwały sejmowej z dnia
18. lutego 1911, można używać do korzystnego
umieszczania kapitałów fundacji, zakładów, stoją-
cych pod nadzorem publicznym, urzędu pocztowych

kas oszczędności, dalej pieniędzy pupilarnych, fidei-
komisowych i depozytowych, a po kursie giełdowym,
jednak nie powyżej wartości imiennej, także jako
kaucyi służbowych i handlowych.

§ 2.

Wykonanie rozporządzenia tego, które nabiera
mocy obowiązującej z dniem ogłoszenia, poruczam
Moim Ministrom skarbu, sprawiedliwości i spraw
wewnętrznych.

Wiedeń, dnia 11. kwietnia 1911.

Franciszek Józef wkr.**Biennerth wkr.****Stürgkh wkr.****Hochenburger wkr.****Wickenburg wkr.****Marek wkr.****Georgi wkr.****Weiskirchner wkr.****Meyer wkr.****Zaleski wkr.****Widmann wkr.****Głabiński wkr.**

